

Nr 498

Av herr **Hellström m. fl.**, *angående u-landshjälpen.*

(Lika lydande med motion nr 557 i Första kammaren)

De ekonomiska och sociala klyftorna mellan rika och fattiga länder vidgas. Även i absoluta tal är u-ländernas ekonomiska tillväxt allttjämt blygsam. Särskilt industri-sektorn är i många u-länder starkt underförsörjd. De sociala och ekonomiska förhållandena varierar visserligen kraftigt från land till land, men det torde vara uppenbart att utvecklingen av en inhemsk industri genomsnittligt sett varit väsentligt svagare än t. ex. jordbruksutvecklingen — en annan sak är sedan att jordbruks-sektorn i många länder är i starkt behov av ägande- och brukningsreformer för att bättre kunna komma hela folket till godo. En social och ekonomisk utveckling och utjämning torde i de flesta u-länder bäst åstadkommas genom en parallell förstärkning av jordbruket och industrin, där utvecklingen i den ena sektorn ger nödvändiga impulser till den andra sektorn i ett samspel. Förbättrade jordbruksmetoder och genomgripande jordreformer är nödvändiga för att övervinna undernärningen och på längre sikt skapa en dräglig livsmedelsstandard. I många fall är möjligheten att öka jordbruksproduktionen beroende av en viss enklare kapitalvaruindustri, gödningsämnesindustri etc. inom landet; alternativet att belasta betalningsbalansen med jordbrukets hela mekanisering kan ofta ställa sig orimligt dyrt. På motsvarande sätt är utvecklingen av en enkel konsumtionsvaruindustri avhängig av en köpkraftig efterfrågan som i stor utsträckning måste komma via höjda inkomster i jordbrukssektorn, där majoriteten av befolkningen finns i de flesta u-länder. En dylik balanserad process synes i många u-länder vara en förutsättning för att förändra en stelnad social struktur. En ojämvikt mellan näringslivssektorerna, till industrins nackdel, skapar eller förstärker sociala missförhållanden. Flykten från landsbygden i vissa u-länder — delvis i mekaniseringens spår — har sålunda orsakat en omfattande arbetslöshet och kraftig slumbildning i en rad storstäder, bl. a. till följd av bristen på nya arbetstillfällen i industrin.

Om en ungefärlig parallellitet i utvecklingen av jordbruks- och industrisektorn i många fall anses önskvärd, är det tydligt att biståndet från de rika länderna i framtiden bör utformas så att det bidrar till en successiv tyngdpunktsförskjutning till förmån för industriell verksamhet. Hittills har insatserna grovt taget koncentrerats till uppbyggnad av infrastruktur, utbildning, jordbruk etc. En fortsatt prioritering efter traditionella linjer i biståndsgivningen riskerar att få effekter likartade med de rika ländernas handelspolitik gentemot u-världen som med en viss generalisering kan sägas bidra till att motverka industrialisering och konservera många

u-länder som råvaruproducenter. 1970-talet har av FN proklamerats som det andra utvecklingsårtiondet. I olika internationella organ pågår i detta sammanhang förberedelsearbete för en utvecklingsstrategi för de fattiga länderna. U-länderna själva har här särskilt i UNCTAD betonat vikten av handelspolitiska åtgärder från de rika ländernas sida som stimulerar industrialiseringsprocessen. Det är angeläget att man nu även i biståndsgivningen understödjer en sådan förändring. En grund för en mer omfattande industrialisering i vissa u-länder kan sägas ha lagts bl. a. genom den med multilateralt och bilateralt stöd genomförda infrastrukturella uppbyggnaden; vägar, kraftförsörjning etc. och utbildningsinsatser m. m. Det synes nu därför vara möjligt att mer direkt engagera sig i industrialiseringsprocessen.

Offentlig och privat industri

Det är från såväl fördelnings- som tillväxtpunkter självfallet inte likgiltigt i vilka former industrialiseringen sker. Privata i-landsföretags investeringar i u-världen har i många fall en karaktär som inte underlättar en balanserad utveckling. I-landskoncernernas krav på snabb och hög avkastning svarar ofta inte mot u-ländernas långsiktiga samhällsekonomiska intressen. Dylika etableringar sker ofta i extraktiva industrier, gruvbrytning och liknande liksom i plantagejordbruk, vilka i många fall saknar önskvärda spridningseffekter av ekonomisk och utbildningsmässig art på respektive land som helhet. Investeringar av denna typ bildar i stället vanligen isolerade enklaver. Investeringar på konsumtionsvaruområdet tar ofta sikte på lätt exploaterbara behov medan en långsiktig och successiv uppbyggnad av marknader inte eftersträvas, där olika sektorer utveckling ger impulser till varandra i ett balanserat samspel. En anledning till att en rad u-länder ändå accepterar och även söker locka till sig privata investeringar från i-världen är som det sägs t. ex. i riksdagsmotionen nr 499 år 1969 i andra kammaren av fru Lewén-Eliasson m. fl., »att deras ränte- och amorteringskostnader när det gäller statliga lån redan är för stora och att man räknar med att de privata investeringarna skall ge ett visst netto för landet trots att en mycket stor del av driftöverskottet kommer att föras ut ur landet. Investeringar från privata källor i utlandet betraktas i detta fall som en räddning ur en desperat situation men däremot inte som den mest idealiska vägen till industrialisering.» En utveckling av inhemsk industri som är väl integrerad i utvecklingsplaneringen och där offentligt och kooperativt ägande spelar en central roll framstår bl. a. av ovan anförda skäl som önskvärd av en rad u-länder.

Multilateralt bistånd

Ca 40 procent av det svenska offentliga biståndet förmedlas multilateralt genom internationella organ. En av flera motiveringar för denna jämförelsevis höga multilaterala andel, är att det multilaterala systemet anses ge u-länderna själva de bästa möjligheterna att göra sina egna värderingar av biståndsformerna gällande, samtidigt som politiska bindningar av biståndet anses kunna undvikas bättre än om länderna ger bilateralt bistånd.

Det nuvarande internationella biståndssystemet har emellertid från dessa utgångspunkter vissa brister. Så förmedlas t. ex. det strategiska *kapitalbiståndet* av världsbanksgruppen och inte via FN-systemet. I bankgruppen har västmakterna ett dominerande inflytande; u-ländernas möjligheter att påverka biståndets utformning är här mindre än i FN-systemet till följd av röstningsreglerna. Röstantalet relateras till kapitalinsatsen i bankgruppen, medan FN tillämpar principen ett land en röst. Bankgruppen är vidare ingen universell organisation. Öststaterna och vissa andra länder står utanför.

Världsbanksgruppen

Den utvecklingsfilosofi som präglar världsbanksgruppens arbete står i dålig samklang med de värderingar som uttrycks i denna motion ovan. Pearson-kommitténs rapport, som på bankgruppens uppdrag syftar till en reformering av den internationella biståndsverksamheten, synes ge explicita uttryck för bankgruppens utvecklingssyn. Kommittén säger bl. a. i fråga om industrialiseringsansträngningarna och den privata sektorn följande: »Alltför ofta förblir många av de mindre utvecklade ländernas attityd negativ till deras inhemska privata sektor, även om den förbättras i många fall. Det är fortfarande ovanligt för dem att betrakta privat företagsamhet som ett lämpligt instrument för ekonomisk tillväxt eller för att skapa förutsättningar som aktivt gynnar uppkomsten av nya företag, särskilt etablerandet av finansiella institutioner för att försäkra den privata sektorn om tillräckliga krediter. Detta är beklagligt eftersom erfarenheten visar att en stark och vital privat sektor är ett viktigt element för att uppnå en snabb tillväxt. En stark inhemsk privat sektor tjänar också till att attrahera direkta investeringar från utlandet, något som kan stimulera utvecklingsprocessen utomordentligt.» »I många länder är offentligt bistånd för investeringar i infrastruktur en förutsättning för privat investering och bidrar till att stimulera den. I stället för att vara alternativ så kan privata investeringar och offentligt bistånd komplettera varandra och det är för detta ändamål som omedelbara ansträngningar borde göras både i multilaterala och bilaterala operationer.»

De värderingar som citaten ger uttryck för torde svara tämligen väl mot den politik som bankgruppen för. Det direkta industribiståndet är blygsamt jämfört med andra biståndssektorer, inklusive jordbruk, och i fråga om offentliga industrier direkt ovanligt. Biståndets funktion blir i stället att genom uppbyggnad av infrastruktur via banken och genom förinvesteringsstudier genom UNDP skapa ett investeringsklimat, som gör det gynnsamt för privata företag från industriländerna att på egen hand etablera sig i u-världen. Den långsiktiga utvecklingsprocess som diskuterats tidigare i motionen kan härigenom väsentligt försvåras. Ytterligare en effekt blir att u-länder som av olika skäl inte önskar utveckla en stark privat sektor antingen får en relativt sett mindre andel av biståndet än andra länder eller också tvingas anpassa sig till de politiska värderingarna i fråga om privat ägande och utveckling som bankgruppen dels praktiskt arbetar efter, dels i vissa fall direkt propagerar för.

Det bör dock påpekas att bankgruppens politik i detta avseende i någon utsträckning uppmjukats efter hand. Så har t. ex. Jugoslavien vid olika tillfällen erhållit banklån. Någon total diskriminering av länder som exempelvis strävar efter ett i huvudsak samhälleligt eller kooperativt ägt näringsliv är det inte fråga om.

Det finns enligt motionärernas mening på kort sikt inte tillräckliga skäl för Sverige att lämna världsbanksgruppen, däremot att överväga en tyngdpunktsförskjutning av våra framtida biståndsökningar till förmån för FN-systemet. Genom vår närvaro i bankgruppen har vi vissa om än blygsamma möjligheter att påverka biståndsgivningen i en riktning som bättre svarar mot de värderingar vi själva och en rad u-länder eftersträvar.

Mot bakgrund av det anförda gäller det för svenskt vidkommande bl. a. att i IDA söka åstadkomma en ökande andel krediter till direkta industriinvesteringar och särskilt till offentlig och kooperativ verksamhet. Bankgruppen bör uppmanas avstå från att söka utöva direkt eller indirekt inflytande över med vilka politiska värderingar som dessa planer utformas.

IFC, det finansieringsinstitut inom bankgruppen som lämnar krediter direkt till industriinvesteringar, är stadgemässigt förhindrat att ge krediter till företag som domineras av offentliga intressen. Sverige bör överväga att i samband med förestående reformer i anledning av Pearson-rapporten föreslå en stadgeändring som undanröjer denna diskriminering av offentlig verksamhet. Effekten av ett dylikt förslag — om det realiserades — bör dock inte överskattas. IFC-lånen ges till räntor nära marknadsnivån och deras inriktning påverkar därför inte kapitalbiståndet. Det har även hävdats att en förändrad ställning för IFC i detta avseende skulle leda till en viss minskning av IFC:s fonder, vilka är beroende av tillflöde av privat amerikanskt kapital.

Förslag från svensk sida av den typ som skisserats kan endast ha ett marginellt inflytande på bankgruppens politik. Andra vägar att söka förändra den internationella biståndsgivningen ter sig än mer angelägna.

FN - s y s t e m e t

Det är mot den angivna bakgrunden av stor vikt att stärka och reformera FN-systemets egen biståndsgivning. Här bör först uppmärksammas att världsbanksgruppen f. n. planerar att utvidga *sin* biståndsgivning till nya områden. På familjeplanerings- och utbildningsområdet har en viss verksamhet redan inletts. Banken har vidare deklarerat att man ämnar gå in på ytterligare några helt nya områden; det gäller bl. a. stadsplanering och miljöfrågor i u-ländernas storstäder som aktualiseras av den stora arbetslösheten. Det kan i och för sig synas tillfredsställande att bankgruppen i framtiden avser att beakta även sociala aspekter på utvecklingsproblematiken. Samtidigt skulle en dylik utvidgning av bankens verksamhet innebära att man gick in på områden där FN-systemet nu opererar i sin biståndsgivning. Det är inte otänkbart att en rad givarländer då ytterligare skulle minska sina bidrag till FN-biståndet i takt med att banken tar ökat ansvar för nya sektorer. En sådan möjlig utveckling skulle urholka FN-systemet och vara skadlig av flera skäl. Dels

skulle universaliteten i biståndet minska — med motsvarande ökat inflytande för västmakternas utvecklingsvärderingar, dels skulle en allt större del av biståndet komma att ges i låneform om än till viss del med subventionerade räntor.

Det är självfallet inte motionärernas mening att eftersträva att världsbankslånen i framtiden skall ges till jordbruk, industri och infrastruktur etc. på ett sådant sätt att sociala områden blir underförsörjda. Det är tvärtom angeläget att ekonomiska mål betydligt starkare integreras med de sociala målen, men planeringen av denna integration bör göras av FN med UNDP som samordnare i intimt samarbete med respektive mottagarland. Världsbankslånen bör underordnas en dylik samordnad planering. Detta synsätt torde vara förenligt med det reformprogram för FN:s eget bistånd som nyligen föreslagits av den s. k. Jackson-utredningen som bl. a. föreslår dels en starkare planeringsfunktion för UNDP gentemot FN:s fackorgan, dels en decentralisering av vissa funktioner till FN-representanterna (Resident representative) i u-länderna i samarbete med respektive mottagarregering för att inordna biståndet i en prioriteringsordning som svarar mot respektive lands utvecklingsambitioner.

UNDP

Det finns anledning att även i UNDP arbeta för en successiv tyngdpunktsförskjutning av biståndet till industrialiseringsändamål. De senaste årens tendens till ökat industribistånd från UNDP bör förstärkas. Industribiståndet, varav en del kanaliseras genom UNIDO, svarar f. n. för ca 20 procent av UNDP:s budget mot ca 35 procent för jordbruk. UNDP:s bistånd till offentlig och kooperativ industriverksamhet är blygsam. Bl. a. Tanzania har i FN kritiserat organisationen i detta avseende och understrukt behovet av expertbistånd för statshandel och statlig industri.

Kapitalutvecklingsfonden

UNDP har samordnings- och planeringsfunktioner, gör förinvesteringsstudier och ger tekniskt bistånd. De sannolika svårigheterna att väsentligt förändra bankgruppens politik i fråga om *kapitalbiståndet* aktualiserar frågan om ett visst kapitalbistånd i FN:s egen regi. Detta är ett gammalt och starkt understruket krav från u-länderna själva. Ett embryo till en sådan fond åstadkoms genom FN-beslut 1966, den s. k. kapitalutvecklingsfonden, som emellertid i praktiken f. n. inte fyller någon som helst funktion. Fondens kapital är endast 3,5 miljoner dollar; ingen av industrinationerna bidrar till fonden (som jämförelse kan nämnas att enbart Sveriges bidrag till UNDP 1970/71 är 21 miljoner dollar, till IDA 20 miljoner dollar). Man bör mot den anförda bakgrunden från svensk sida överväga att i framtiden lämna ett relativt stort bidrag till denna fond. Häremot kan invändas att en svensk isolerad insats inte skulle göra fonden operativ. En samordnad aktion med andra länder kunde övervägas. Nederländerna har tidigare visat ett visst intresse för fonden; diskussioner kunde upptas med övriga nordiska länder och eventuellt

ytterligare intresserade. I en situation där en ländergrupp väl lämnat bidrag till fonden är »motbidrag» från andra länder eller ländergrupper tänkbara etc. Även med en dylik utveckling är det emellertid sannolikt att fonden ett antal år framåt skulle ha blygsamma medel till sitt förfogande. En reformerad fond kunde ändå få ett betydande värde genom en inriktning på försöksverksamhet, s. k. pilotprojekt, på det industriella området. Här bör kanske uppmärksammas den bristande inriktningen på arbetsintensiv industriteknik anpassad till u-ländernas demografiska och sociala förhållanden. Teknisk utvecklingsforskning på investeringsområdet är så gott som uteslutande inriktad på att åstadkomma en, i industrivärlden nödvändig, ökad kapitalintensitet i produktionen. Många u-länder skulle ha väsentligt större nytta av en utveckling av industriell teknik anpassad till den rådande knappheten på kapital och den jämförelsevis stora tillgången av mänsklig arbetskraft i dessa länder för att minska den omfattande arbetslösheten och åstadkomma en balanserad successiv lokal industrialisering av olika delar av respektive länder i stället för en utveckling mot ett fåtal industriella enklaver med små spridningseffekter. Det gäller inte minst att tillvarata lokala förutsättningar i olika regioner på ett sådant sätt att i första omgången en anspråkslös men viktig industri kan utbyggas också i mindre tätorter och landsbygdscentra där lokal yrkesskicklighet och kunnande utvecklas i en varierad produktion. En huvuduppgift för kapitalutvecklingsfonden kunde då vara att stimulera och lägga ut forskningsprojekt på detta område till exempelvis ILO eller UNIDO samtidigt som tillämpade industriella investeringsprojekt finansierades av fonden.

Bilateralt bistånd

Inte heller i den bilaterala svenska verksamheten har man hittills prioriterat direkt industribistånd högt, även om vissa utvecklingskrediter för industriella ändamål givits till t. ex. Tanzania, Tunisien, Indien. I bilaga 5 till statsverkspropositionen år 1970 sägs sålunda om det direkta gåvobiståndet att detta fördelas i sex sektorprogram, nämligen familjeplanering, landsbygdsutveckling och livsmedelsförsörjning, undervisning, förvaltning, humanitärt bistånd inklusive katastrofhjälp samt biträdande experter för FN-organens biståndsverksamhet. I fråga om den bilaterala finansiella biståndsgivningen sägs i samma bilaga att beträffande de krediter, som SIDA planerar att föreslå Kungl. Maj:t för budgetåret 1970/71, har huvudvikten lagts vid vatten- och livsmedelsförsörjning liksom under de närmast föregående budgetåren samt vid basinvesteringar för bl. a. kraftproduktion. Som tidigare sagts har nu i en rad u-länder — bl. a. med hjälp av tidigare biståndsin-satser — en infrastruktur byggts upp som möjliggör en starkare industriell utveckling.

I anledning av motion II: 499 av fru Lewén-Eliasson m. fl. år 1969 uttalade statsutskottet och senare riksdagen i fråga om bistånd till statlig och kooperativ industriverksamhet bl. a. följande: »Utskottet kan ansluta sig till motionärernas synpunkt att SIDA bör kunna medverka till projekt på det industriella området även i de fall då sådana projekt visserligen bedöms vara av stor betydelse från utveck-

lingsstrategisk synpunkt men måhända icke kommer till stånd på grund av att de på kort sikt inte bedöms som tillräckligt lönsamma. En dylik medverkan kan bl. a. tänkas ta formen av bidrag till konsument- eller producentkooperativ verksamhet eller till uppbyggnad av företag med andra ägandeformer.

Ett utvecklat samarbete mellan SIDA och de fackliga, kooperativa och folkbildningsinriktade organisationerna anser utskottet vara angeläget och av stort värde.

Vad utskottet sålunda anfört i anledning av motionerna I: 427 och II: 499 bör ges Kungl. Maj:t till känna.»

Bistånd till industriell verksamhet bör enligt motionärernas mening i framtiden föras upp vid sidan av övriga ovan uppräknade sektorer, som ges prioritet i gävbiståndet och det finansiella biståndet. Svensk erfarenhet av statlig och kooperativ verksamhet bör delges våra mottagarländer i den utsträckning dessa har intresse härav. SIDA kunde tillsammans med något eller några av våra huvudmottagarländer och om möjligt i samarbete med UNDP:s lokale representant söka lägga upp ett program för en successiv industrialisering, där Sverige förutom kapitalbistånd bl. a. skulle stå till tjänst med expertbistånd i fråga om utvecklingen av den statliga och kooperativa sektorn. En lämplig samarbetsform för statliga, fackliga och kooperativa organisationer i Sverige bör sökas för att på bästa sätt tillvarata relevanta erfarenheter. Man bör överväga att inrätta en statlig konsultorganisation för studier och rådgivning till intresserade huvudmottagarländer. Organisationen bör ges goda möjligheter att förmedla tjänster och upphandla projekt. Områden för industriell utveckling där Sverige förutom utvecklingskrediter sannolikt har förutsättningar för tekniskt bistånd till uppbyggnaden av flera av våra huvudmottagarländer, är t. ex. enklare metallmanufaktur, textil- och konfektion, träförädling, möbelindustri, livsmedelsindustri, byggnadsmaterielindustri, prefabricerade trähus etc.

Med hänvisning till vad ovan anförts får vi därför hemställa,

att riksdagen i anslutning till behandlingen av bilaga 5 i statsverkspropositionen i skrivelse till Kungl. Maj:t uttalar önskvärdheten av en successiv tyngdpunktsförskjutning inom biståndspolitiken, varvid bistånd till industriell verksamhet ges samma vikt som övriga prioriterade ändamål i enlighet med de riktlinjer som anförs i motionen.

Stockholm den 28 januari 1970

Mats Hellström (s)

Anna Lisa Lewén-Eliasson (s)

Ingvar Svanberg (s)

Sture Ericson (s)

Birgitta Dahl (s)

Olle Svensson (s)

i Örebro

i Eskilstuna

Nr 499

Av herr **Hermansson m. fl.**, om ekonomiskt bistånd till Cuba.

(Lika lydande med motion nr 453 i Första kammaren)

I motioner senast vid 1968 och 1969 års riksdagar har vpk-gruppen utförligt redovisat sin principiella grundsyn på den s. k. u-landspolitiken. Att klyftan mellan »rika» och »fattiga» stater — d. v. s. i huvudsak mellan imperialistiska stater och utplundrade folk — fortsätter att vidgas ser vi som en direkt följd av det ekonomiska och politiska system i vilket såväl de rika utsugarländerna som de fattiga utplundrade länderna ingår. Den strukturella underutvecklingen i ett stort antal länder och hela världsdelar är väsentligen orsakad och upprätthållen av imperialismen och u-ländernas därav betingade beroendeförhållande. Därav följer att kampen mot underutvecklingen är identisk med kampen mot imperialismen.

U-ländernas underutveckling kan endast hävas genom en social revolution, som befriar de fattiga folken från imperialismens grepp. Nationell självständighet och social revolution betyder möjlighet till industrialisering och snabb ekonomisk utveckling. Den ekonomiska och sociala frigörelsen kan bara vara respektive folks eget verk, och det väljer självt formerna för denna frigörelse. Vår uppgift är att i handling visa vår solidaritet. Vi måste ta ställning för och ge stöd åt de fattigas och utsugas kamp i Afrika, Asien och Latinamerika.

Utifrån denna principiella inställning har i motionerna kritiska synpunkter framförts mot den nuvarande svenska u-landspolitiken. I 1969 års motioner (I: 171 och II: 182) togs fyra avsnitt av u-landspolitiken upp till behandling.

1. Handelspolitiken. Oavsett vilka resultat som kan uppnås genom internationella förhandlingar bör Sverige förändra sin handelspolitik och separat vidta de åtgärder som u-länderna krävt bl. a. i Alger-stadgan. Det gäller t. ex.: Avskaffa alla tullar och skatter som fortfarande drabbar tropiska produkter. Uppställa bestämda mål för importen av råvaror och färdigvaror från u-länderna. Medge viss tullfrihet för u-ländernas industrivaror. Underlätta u-ländernas marknadsföring av sina varor i Sverige och stimulera hela handelsutbytet med u-länderna genom informationsverksamhet.

2. Skuldsättningen. De utplundrade ländernas skuldsättning till stater och till olika kapitalistiska grupper inom de rika länderna blir en alltmer tyngande börda. Enligt vår uppfattning borde u-ländernas skulder helt av-

skrivs, vilket betyder att alla räntebetalningar och amorteringar bortfaller. Denna regel bör omedelbart genomföras vad gäller Sveriges mellanhavande med u-länderna.

3. Stöd till nationella och sociala befrielseörelser. Ett avgörande inslag i en effektiv u-landspolitik som verkligen syftar till att främja en progressiv utveckling är direkt stöd till nationella och sociala befrielseörelser. Sverige bör omedelbart lämna sådant stöd exempelvis till befrielseörelserna i de av Portugal förslavade länderna i Afrika.

4. Biståndsverksamhetens inriktning. Det svenska utvecklingsbiståndet har i betydande utsträckning gått till utvecklingsfrämmande oligarkier och militärdiktaturer. Därigenom har man brutit mot principen att biståndet måste bli till hjälp för majoriteten av befolkningen i de länder det gäller. U-landsbiståndet bör inte ges till länder, vilkas maktstruktur skyddar en orättvis inkomst- och förmögenhetsfördelning med påföljd att stödet utifrån blir ett stöd för de redan rika och maktägande. Därigenom konserveras rådande maktförhållanden och fördröjes i själva verket en ekonomisk och social utveckling till fördel för befolkningens stora majoritet. En omprövning av biståndsverksamhetens inriktning är nödvändig. Utvecklingsbiståndet bör koncentreras till socialistiska låginkomststater, till andra anti-imperialistiska regimer och till nationella befrielseörelser. Om begreppet huvudmottagarländer bibehålles bör t. ex. Vietnam och Cuba tillhöra denna grupp.

I enlighet med dessa principiella uppfattningar har vpk-gruppen i särskilda motioner till årets riksdag bl. a. ställt förslag om anslag på 75 miljoner kr. till republiken Sydvietnams provisoriska revolutionära regering och på sammanlagt 20 miljoner kr. till befrielseörelserna i de av Portugal förslavade länderna i Afrika. I föreliggande motion ställs förslag om utvidgat bistånd till Cuba.

I årets statsverksproposition upptas under rubriken gåvobistånd för Cuba en summa av endast 2,5 miljoner kr. Enligt SIDA:s *petita* avser denna summa bidrag till teknisk utbildning i UNESCO:s regi. Cuba motsvarar emellertid synnerligen väl de kriterier som uppställts även av utrikesministern, när han i årets finansplan uttalar sig om den princip som bör följas då tillfälle ges till en utvidgning eller förnyelse av den länderkrets till vilken det direkta biståndet koncentreras. Vi citerar: »Det är därför naturligt att Sverige i första hand söker samarbeta med länder, vilkas regeringar i sin ekonomiska och sociala politik strävar efter att genomföra sådana strukturförändringar som skapar förutsättningar för en utveckling präglad av ekonomisk och social utjämning.»

Cubas utveckling under de elva åren efter revolutionen kännetecknas både av en snabb ekonomisk tillväxt och av en ekonomisk och social utjämning. I detta land finns garantier för att en biståndsinsats får önskad verkan. Samtidigt som utvecklingen på olika områden skett mycket snabbt

finns i Cuba ett stort behov av olika förnödenheter, som måste köpas från utlandet och där tillgången till valuta är ett hinder för nödvändig utbyggnad. Ett sådant område är sjuk- och hälsovården. När det gäller en rad olika sjukdomar har frekvensen mycket kraftigt nedbringats. Antalet sjukhus har ökats från 57 år 1959 till nu 200. Antalet sjukhusplatser har fördubblats. En mycket stark ökning av antalet medicinska konsultationer inom den i princip fria hälso- och sjukvården redovisas. Den vidare utvecklingen hämmas emellertid av bristen på sjukhusutrustning, instrument och mediciner. På detta område skulle alltså Sverige kunna göra en betydelsefull insats. Som ett första steg anser vi att 20 miljoner kr. bör anvisas under budgetåret 1970/71 just för nämnda ändamål eller andra vilka av de kubanska myndigheterna bedömes såsom viktigast.

Med hänvisning till det ovan anförda föreslås,

att riksdagen såsom förslagsanslag anvisar sammanlagt
22,5 miljoner kr. till Cuba.

Stockholm i januari 1970

C. H. Hermansson (vpk) Eivor Marklund (vpk) Gunvor Ryding (vpk)
